

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **B. A. T.**, zastoupený Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2006, č. j. OAM-487/VL-07-04-2006, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2007, č. j. 59 Az 58/2006 - 16,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení shora označeného pravomocného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), jímž byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 9. 5. 2006, č. j. OAM-487/VL-07-04-2006, kterým mu nebyl udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném v rozhodné době, a kterým bylo současně rozhodnuto, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany (dříve ve věci azylu), Nejvyšší správní soud se ve smyslu

ustanovení § 104a s. ř. s. nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz.

Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V podané kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., spočívající jednak v tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, jakož i v tom, že řízení před krajským soudem bylo zatíženou jinou vadou, jež měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], a jednak v tvrzené nezákonnosti z důvodu nesprávného posouzení právní otázky krajským soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Tyto důvody stěžovatel blíže specifikoval a uvedl přitom, že nezákonnost rozhodnutí krajského soudu spatřuje v porušení § 91 zákona o azylu, neboť došlo k nedostatečnému posouzení rozhodnutí správního orgánu v otázce tzv. překážek vycestování a tím také k porušení v žalobě namítaných ustanovení §§ 3, 32, 46 a 47 správního řádu (zákona č. 71/1967 Sb.). Správní orgán a následně krajský soud obsáhle vysvětlily důvody, pro které stěžovateli nebyl udělen azyl. Následně však automaticky z tohoto A vyvodily také B, tj. že stěžovateli nesvědčí žádná překážka vycestování, aniž by zohlednily odlišný časový aspekt rozhodování o azylu a o překážkách vycestování a potřebu odlišných informací ze země původu. Pochybení v souvislosti s aplikací § 91 zákona o azylu namítal již v žalobě, avšak krajský soud se nesrozumitelně a s poukazem na nevěrohodnost s tímto pochybením nijak nevypořádal. Takový postup je podle stěžovatele nezákonný a rozhodnutí krajského soudu a správního orgánu považuje ve svých důsledcích za

nepřezkoumatelné. V této souvislosti stěžovatel připomněl judikaturu Nejvyššího správního soudu, konkrétně rozsudek ze dne 3. 3. 2004, č. j. 2 Azs 12/2004 – 40, publikovaný pod č. 260/2004 Sb. NSS, www.nssoud.cz, řešící vztah důvodů pro udělení azylu a překážky vycestování, a současně poukázal na to, že shora nastíněná pochybení správního orgánu a krajského soudu se často opakují a že Nejvyšší správní soud by se neměl spokojit s tím, že v dané otázce již judikoval, ale mohl by se snad přiklonit k tomu, že bude v případě stěžovatele poskytovat ochranu jeho právům, neboť mu jde skutečně o život. V návaznosti na to současně namítl, že správní orgán nezjistil žádnou informaci o tom, jaké je ve státě Guinea zacházení s osobami, které se navrátily do země poté, když byla zamítnuta jejich žádost o udělení azylu.

Dále stěžovatel namítl, že krajský soud nijak nereagoval na jeho tvrzení o tom, že se nemůže vrátit do země původu, protože v Guineji je diktatura a nesnesitelné muslimské zvyky, čímž porušil pravidla dokazování, a to § 132 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), který stanoví zásadu volného hodnocení důkazů a který musí být analogicky aplikován také v soudním řízení správním.

Jako poslední námitku stěžovatel uvedl, že nerozumí českému jazyku a že v průběhu správního řízení byly všechny jeho úkony činěny za přítomnosti kvalifikovaného tlumočníka. Přesto s ním krajský soud komunikoval výhradně v českém jazyce, tedy v jazyce, kterému nerozumí, z čehož usuzuje, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo jinou vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. V tomto ohledu stěžovatel zmínil rozsudek ze dne 15. 10. 2003, č. j. 6 Azs 10/2003 – 37, publikovaný pod č. 120/2004 Sb. NSS, www.nssoud.cz, podle kterého reaguje-li cizinec v řízení před soudem na úkony soudu činěné v českém jazyce svými podáními činěnými rovněž v českém jazyce, nejsou dány důvody stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř. pro ustanovení tlumočníka, neboť toho není potřeba. Domnívá se však, že tento judikát na jeho věc nedopadá a tvrdí, že žádnému úkonu krajského soudu nerozuměl, na žádný úkon v českém jazyce nereagoval a naopak v tomto směru vyslal krajskému soudu jasný signál o své jazykové znalosti tím, že mu zaslal doplnění v jazyce francouzském. Krajský soud mu přesto tlumočníka neustanovil a nadále s ním komunikoval pouze česky.

Závěrem stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Lze tedy shrnout, že předložená kasační stížnost Nejvyššímu správnímu soudu předestírá k rozhodnutí několik na sebe navazujících otázek, které lze s jistou mírou zobecnění rozdělit na: 1) otázku přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí soudu a 2) otázku zákonnosti napadeného rozhodnutí, a to jednak s ohledem na neustanovení tlumočníka v řízení před soudem a jednak s ohledem na způsob posouzení tzv. překážek vycestování, jakož i hodnocení důkazů.

Ve světle výše uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že jakožto kasační soud je v zásadě soudem přezkumným, přičemž nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí tomuto základnímu atributu jeho rozhodovací činnosti do značné míry brání. Je-li totiž rozhodnutí nepřezkoumatelné, lze jen stěží uvažovat o jeho přezkumu kasačním soudem, což ostatně vyplývá již z lingvistické stránky věci, kdy nepřezkoumatelné rozhodnutí prostě věcně přezkoumat nelze. Nepřezkoumatelnost je tedy vadou natolik závažnou, že se jí soud musí zabývat i tehdy, pokud by ji stěžovatel nenamítal, tedy z úřední povinnosti (srov. § 109 odst. 3 s. ř. s.). Má-li přitom jakékoli rozhodnutí soudu projít testem přezkoumatelnosti, je třeba, aby se ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jednalo o rozhodnutí: 1) srozumitelné a 2) opřené o dostatek důvodů. V čem lze spatřovat tyto jednotlivé atributy testu přezkoumatelnosti, však s. ř. s. nestanoví, a proto je třeba vycházet z toho, co vytvořila dosavadní správní judikatura a v tomto ohledu Nejvyšší správní soud poukazuje na následující.

Za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 – 130, publikovaný pod č. 244/2004 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost lze obecně považovat rovněž takové rozhodnutí soudu, z jehož výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně jehož výrok je vnitřně rozporný. Pod tento pojem spadají i případy, kdy nelze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostacích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, publikovaný pod č. 133/2004 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu

§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá (rozsudek ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 – 44, publikovaný pod č. 689/2005 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Ve světle této judikatury je podle názoru Nejvyššího správního soudu zřejmé, že v souzené věci žádná ze shora takto specifikovaných skutečností způsobujících nepřezkoumatelnost pro nesrozumitelnost nenastala, neboť napadený rozsudek krajského soudu netrpí absencí základních zákonných náležitostí, z nichž je patrné, co je výrok a co odůvodnění, kdo byli účastníci řízení, jak bylo rozhodnuto, kdo byl rozhodnutím zavázán atd. Stejně tak je tomu i v případě nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů, neboť v daném případě je rozsudek krajského soudu opřen o skutkové okolnosti zjištěné během řízení, jakož i o argumentaci, z níž je patrné, proč nepřisvědčil námitkám stěžovatele a jeho žalobu zamítl. Nesouhlas stěžovatele s vlastním hodnocením soudu nemůže sám o sobě znamenat nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí.

Důvody, pro které krajský soud žalobu zamítl, z odůvodnění napadeného rozsudku seznatelné jsou, byť krajský soud své úvahy jistě mohl více rozvést. Je však třeba poukázat na to, že rozsah přezkumu ze strany krajského soudu a jeho úvahy jsou zcela zásadním způsobem determinovány tvrzeními žalobce, jež v souladu s dispoziční zásadou, kterou je správní soudnictví ovládáno, musí vylicit jak skutkové, tak i právní důvody, pro které považuje napadené rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Líčení skutkových okolností v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přitom nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, k nimž při vyřizování věcí určitého druhu může docházet, nýbrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem. Pokud jde o právní náhled na věc, nelze se spokojit toliko s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona bez souvislosti se skutkovými výtkami. V případě, že žalobce odkazuje na okolnosti, jež jsou popsány či jinak zachyceny ve správním či soudním spise, nemůže se jednat o pouhý obecný, typový odkaz na spis či jeho část, nýbrž o odkaz na konkrétní skutkové děje či okolnosti ve spisu zachycené, a to tak, aby byly zřetelně odlišitelné od jiných skutkových dějů či okolností obdobné povahy a aby bylo patrné, jaké aspekty těchto dějů či okolností považuje žalobce za základ jím tvrzené nezákonnosti (viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58, publikovaný pod č. 835/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

V souvislosti s namítaným způsobem posouzení tzv. překážek vycestování ze strany krajského soudu je proto plně na místě poukázat na podanou žalobu, která byla velmi obecná a vycházela v zásadě pouze z odkazů na příslušná ustanovení správního řádu (zákona č. 71/1967 Sb.), jenž byl v té době již zrušen a s účinností od

1. 1. 2006 nahrazen správním řádem novým (zákonem č. 500/2004 Sb.). Odkazujíc na správní spis žaloba postrádala rovněž jakékoli skutkové výtky s výjimkou následujícího vyjádření stěžovatele. *„Nyní se obávám vrátit do Guineji, protože mi tam brozí špatné zacházení ze strany islamistů. Země se dostala na práh občanské války. Chci setrvat v ČR do Guineji se z důvodu obav o život a o osobní svobodu obávám vrátit.“* Takto formulované žalobě pak odpovídal i způsob a rozsah přezkumu ze strany krajského soudu, neboť jakkoli se institut překážek vycestování (nyní doplňkové ochrany, jakožto jedné z forem mezinárodní ochrany) vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele do země původu, jsou při rozhodování do značné míry určující tvrzení samotného žadatele, z nichž je třeba vycházet. Proto pokud se krajský soud ztotožnil se závěry žalovaného správního orgánu, který vyšel z obecné situace v zemi původu, jež na pozadí zpráv k tomuto účelu opatřených nezakládala žádný z důvodů předpokládaných § 91 zákona o azylu, lze považovat jeho přezkum za odpovídající. Pokud účastníci řízení chtějí být v řízení úspěšní, musejí svou aktivní činností přispět k tomu, aby soud měl dostatek skutkového materiálu pro své rozhodnutí. K tomu mohou pomoci splněním své povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní. Pokud účastníci řízení tyto své povinnosti nesplní, soudní rozhodnutí vyzní v jejich neprospěch (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2003, č. j. 6 As 2/2003 – 66, www.nssoud.cz).

V návaznosti na výše uvedené vyjádření stěžovatele, jakož i jeho tvrzení v kasační stížnosti, zdejší soud toliko pro úplnost připomíná, že v Guineji neprobíhá žádný válečný konflikt a že nejsou zprávy ani o nějakých možných válečných akcích. Pokud jde o stěžovatelem namítanou obavu ze špatného zacházení ze strany islamistů, je třeba připomenout především tvrzení samotného stěžovatele, který během správního řízení uvedl, že by se nemusel stát muslimem a že ho k tomu před odjezdem ze země ani nikdo nenutil; jeho obava z nutnosti dodržovat muslimské zvyky pramení z především z rodinných a existenčních problémů, neboť v hlavním městě Konakry nikoho nemá a neměl by kde bydlet, přičemž rodina jeho otce žije na vesnici, kde jsou všichni muslimové.

Co se týče namítaného neustanovení tlumočníka v řízení před krajským soudem, je nutno přisvědčit stěžovateli v tom, že jím citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu (ze dne 15. 10. 2003, č. j. 6 Azs 10/2003 – 37, publikovaný pod č. 120/2004 Sb. NSS, www.nssoud.cz) na jeho věc skutečně nedopadá. Jak vyplývá ze soudního spisu (č. l. 14), krajský soud se stěžovatelem komunikoval v jazyce francouzském, kterým bylo vedeno rovněž předcházející správní řízení, přičemž stěžovatel na francouzsky psaný přípis krajského soudu ze dne 19. 7. 2006 nereagoval a svoji žalobu před tím ani poté nijak nedoplnil. S ohledem na tyto skutečnosti, jakož i na to, že stěžovatel i žalovaný správní orgán souhlasili s rozhodnutím o věci samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.), lze proto na souzenou věc vztáhnout rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2003, č. j. 3 Azs 18/2003 – 41, publikovaný pod č. 177/2004 Sb. NSS, www.nssoud.cz., podle kterého rozhoduje-li soud při splnění podmínek § 51 s. ř. s. o věci samé bez nařízení

jednání a potřeba nařízení jednání přitom nevyplynula ani ze spisu, není nutné ustanovovat účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, nevyšla-li potřeba ustanovení tlumočníka pro řízení před soudem v takovém případě ani jinak najevo (§ 64 s. ř. s. a § 18 odst. 1 a 2 o. s. ř.).

K námitce stěžovatele týkající se hodnocení důkazů Nejvyšší správní soud připomíná, že krajský soud v dané věci dokazování neprováděl, když rozhodl bez jednání, neboť dokazování provádí soud toliko při jednání (§ 77 odst. 1 s. ř. s.). Jestliže krajský soud provádí dokazování, je povinen nařídit jednání, a to i tehdy, pokud účastníci řízení souhlasili s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.); srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 – 76, publikovaný pod č. 687/2005 Sb. NSS, www.nssoud.cz.

Závěrem, ohledně námitky stěžovatele týkající se toho, jaké je ve státě Guinea zacházení s osobami, které se navrátily do země poté, co byla zamítnuta jejich žádost o udělení azylu, podotýká Nejvyšší správní soud, že tato námitka byla uplatněna až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu, a proto tvoří nepřipustné nóvum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s., ke kterému se nepřihlíží. Pouze na okraj v této souvislosti zdejší soud připomíná, že v souladu s pravidly na ochranu osob, které požádaly o azyl, resp. o mezinárodní ochranu, by se o tom, že jakýkoli cizinec požádal na území České republiky o udělení mezinárodní ochrany, neměla jeho země původu vůbec dovědět.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že krajský soud se v napadeném rozsudku nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji shledal ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2008

JUDr. Radan Malík

předseda senátu